

Dames en heren,

Vandaag openen we niet zomaar een brug.

Vandaag eren we een vrouw die haar hele leven bruggen heeft gebouwd.

Bruggen naar gerechtigheid. Naar moed. Naar medemenselijkheid.

Annetje Fels-Kupferschmidt.

Mijn moeder. Een kleine vrouw, maar vol kracht en onverzettelijkheid.

Telkens wanneer onrecht de kop opstak, hoorde je haar stem.

En die bleef klinken. Tot haar laatste dagen.

Haar verzet begon al jong.

In de dreiging van de jaren dertig sloot ze zich aan bij de Communistische Partij.

Een bewuste keuze, ontstaan uit een diep besef.

Van wat er op dat moment in de wereld gebeurde – en welke kant het op zou gaan.

Zoals ze zelf zei: Ik leefde bewust. Niet weggijkend. Niet zwijgend.

In 1938, toen onze grenzen dicht bleven voor Joodse vluchtelingen, reisde Annetje naar nazi-Duitsland.

Om haar neefjes naar Palestina te brengen. Samen met haar man – Hans Polak – en een groep vrienden werd ze actief in het verzet. Een Joodse vrouw die verzetswerk doet: het vergde niet alleen moed, ze riskeerde alles.

In april 1944 werden Hans en Annetje door Nederlanders... Verraden. Opgepakt. Gemarteld. Voor elkaars ogen, in het Oranjehotel in Scheveningen.

Daarna volgden... Westerbork. Auschwitz. De dodenmars.

Ze overleefde, maar zei later altijd: ik heb gewoon veel geluk gehad. Hans was vermoord in Dachau.

Zij werd bevrijd – meer dood dan levend. Tyfus, uitgemergeld.

Maar de gedachte aan haar dochtertje Chaja hield haar op de been.

We kwamen zo raar terug, vertelde ze. Het was zo'n rare tijd na de oorlog. Alles en iedereen was raar.

Ik dacht: als ik terugkom in Nederland, staan ze met grote bossen bloemen op ons te wachten.

Maar *niemand* was blij dat we terugkwamen. Er waren er *zoveel* die niet terugkwamen...

Mensen waren verdrietig om de mensen die er niet meer waren.

Tja... hier hadden ze het ook zwaar gehad.

Ik was zo blij om Chaja terug te zien.

Maar het gevoel moest weer op gang komen.

Hoe ga je om met zoveel verdriet, vroeg ik haar. Het verdriet zit er wel, maar ik heb het verstoep, zei ze dan.

Ik kan niet naar familiefoto's kijken, van voor de oorlog. Maar ik heb een laatje, waar die foto's in liggen.

Heel soms schuif ik dat even open. Dan haal ik er een foto uit, geef er een zoen op... en doe het laatje snel weer dicht.

Met Cor Fels – communist, verzetsstrijder en zelf gevangene in Vught, Sachsenhausen en Buchenwald – kreeg Annetje nog twee kinderen. Cor stond met een grote bos bloemen voor de deur. Misschien ben ik daarom met hem getrouwd, grapte ze.

Annetje bleef zich verzetten. Als medeoprichter en later voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité. Als Neben-kläger in het Frankfurter-proces. Tegen het vrijlaten van oorlogsmisdadigers. Voor uitkeringen aan vervolgingsslachtoffers.

Haar drijfveer? "Wij, overlevenden van Auschwitz, wij zien het als onze plicht om te vertellen wat we hebben meegemaakt. Namens de miljoenen die het *niet* hebben overleefd."

Annetje bouwde bruggen. Tussen verleden en toekomst. Tussen herinnering en verantwoordelijkheid. En als ze vandaag nog had geleefd, weet ik zeker dat ze zich opnieuw zou uitspreken. Fel en onverzettelijk. Tegen het vermoorden van onschuldige mensen.

Haar verzet is nooit voorbij. Haar stem blijft klinken. Vandaag krijgt deze brug haar naam. En ik hoop dat iedereen die eroverheen loopt, iets voelt. Van haar kracht. Van haar moed. Van haar weigering om onrecht te accepteren.

Annetje Fels-Kupferschmidt. Laat deze brug een eerbetoon zijn aan haar leven. En een opdracht aan ons allemaal. Dank u wel.